

RAPPORTAGE PERIODE 2, VOORJAAR 2021 - DECEMBER 2022

RAP

PO

RT

AGE

V(S)O & MBO GRONINGEN

VOORWOORD

Goed onderwijspersoneel voor elke leerling, nu maar ook in de toekomst. Dat is het doel van de Regionale Aanpak Personeelstekort V(S)O & MBO Groningen, oftewel RAP: een samenwerking van negentien scholen voor voortgezet (speciaal) onderwijs, vier mbo-instellingen en twee lerarenopleidingen in de provincie Groningen.

De RAP heeft drie doelstellingen:

We benutten het arbeidsmarktpotentieel zo goed mogelijk

We versterken de kwaliteit van het onderwijs en het personeel

We richten het onderwijs landschap opnieuw in

De afgelopen periode hebben velen hard gewerkt aan het realiseren van deze drie doelstellingen; in de projectgroep RAP vanuit de deelprojecten Instroom nieuw personeel, Behoud personeel, Professionalisering, Herinrichting onderwijs en Communicatie.

In deze uitgave nemen we je mee in de uitkomsten van onze inspanningen in de tweede periode van de RAP, die loopt van voorjaar 2021 t/m december 2022. Het geeft inzicht in de uitwerking van de deelprojecten, de samenwerkingen die we gezocht hebben en de uitkomsten daarvan. Tegelijkertijd realiseren we ons dat het een periode is geweest waarin vanuit een andere realiteit gebleken is hoe belangrijk het onderwijs is in ieders leven. De maatregelen rondom het coronavirus hadden grote gevolgen voor zowel leerlingen, studenten, ouder(s)/verzorger(s) en alle medewerkers in het onderwijs. Ook dat zie je terug in dit document.

Ten slotte geven we een doorkijkje naar de derde periode RAP V(S)O & MBO Groningen die gaat lopen vanaf januari 2023 en we nodigen je bij deze van harte uit met ons mee te doen.

**VEEL LEES-
PLEZIER!**

**PROJECTGROEP RAP, V(S)O & MBO
GRONINGEN, DECEMBER 2022**

INHOUD

1

Doelstelling 1: Optimaal benutten arbeidsmarktpotentieel

4 / 13

Gezamenlijk zorgen voor instroom	7
Niet alleen werven maar ook behouden	8
SchoolpleinNoord	10
Ontmoet Anne Geert van der Neut	12

2

Doelstelling 2: Versterken kwaliteit onderwijs

14 / 21

Moet elke docent alles kunnen?	17
Drie netwerken	17
Ontmoet Koen Buiten	19
Ontmoet Anke de Boer	20
Ontmoet Ricus Dullaert	21

3

Doelstelling 3: Herinrichting onderwijslandschap

22 / 29

Brainstormsessies	25
Suggesties voor pilots	26
Ontmoet Yvonne Beishuizen & Agnes Schaafsma	28

4

Tijdslijn RAP fase 2

30 / 33

Tijdslijn fase 2	30
Nawoord / op naar fase 3	33
Colofon	34

DOELSTELLING 1

4

**OPTIMAAL
BENUTTEN
ARBEIDSMARKT-
POTENTIEEL**

5

1. GEZAMENLIJK ZORGEN VOOR INSTROOM

2. NIET ALLEEN WERVEN MAAR OOK BEHOUDEN

4. ONTMOET ANNE GEERT VAN DER NEUT

3. SCHOOLPLEINNOORD

INLEIDING

Dat er een lerarentekort is valt niet meer te ontkennen, ook niet in de provincie Groningen. Over vier jaar hebben we in onze provincie een tekort van 111 fte - en dan met name in vakken als Nederlands, wiskunde, natuurkunde en Duits. Daar moeten we dus wat aan doen! We weten ook dat we het lerarentekort niet in één projectgroep kunnen oplossen. Daarom hebben de leden van het deelproject Instroom contact gelegd met andere partijen in Groningen die werken aan het lerarentekort: de RAP PO Stad & Ommeland, de Noordelijke Educatieve Alliantie (samenwerkingsverband van lerarenopleidingen), het Talentperron van het UWV, SchoolpleinNoord en de gemeente Groningen. Resultaat: we weten van elkaar wat we doen en stemmen wat we doen op elkaar af.

Hoewel wij als RAP nu weten wat er allemaal gebeurt om het lerarentekort tegen te gaan, is het voor iemand die het onderwijs in wil niet zo gemakkelijk om dat overzicht te krijgen. Daarom heeft de RAP geïnvesteerd in de doorontwikkeling van SchoolpleinNoord: nu een vacaturebank, maar vanaf januari hét kennisplatform voor onderwijs in Noord-Nederland. Hieronder lees je meer!

Een laatste aandachtspunt: je kunt wel meer mensen werven, maar als ze niet in het onderwijs blijven werken is het dweilen met de kraan open. Helaas verlaat in Groningen meer dan 30% van de startende docenten binnen drie jaar het onderwijs; het hoogste percentage van het land. Ook daar moeten we samen iets aan doen.

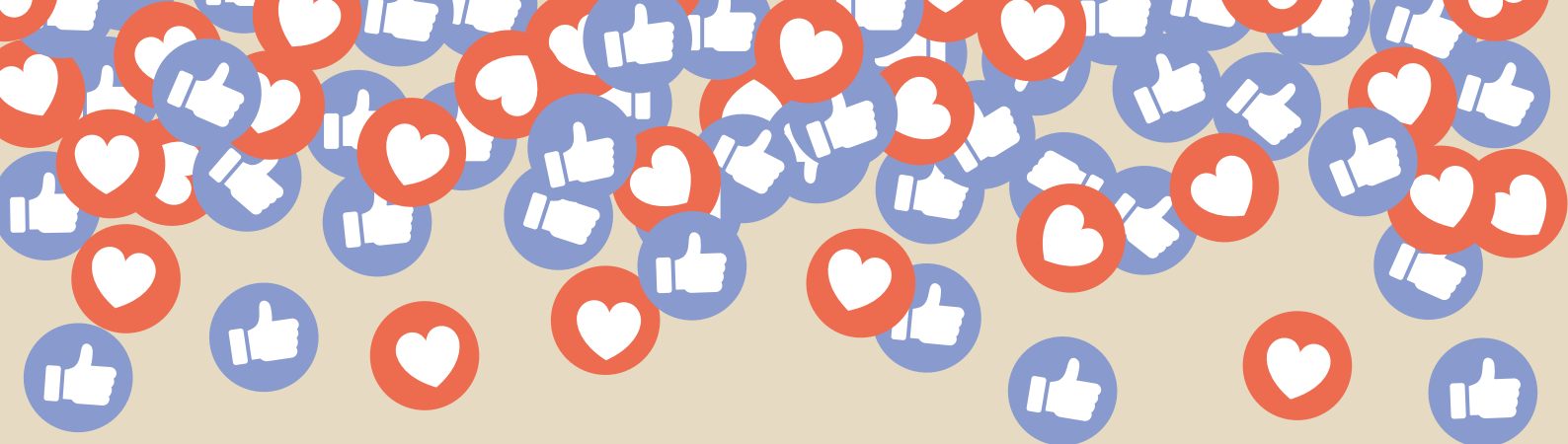
GEZAMENLIJK ZORGEN VOOR INSTROOM

ONDERWIJSAMBASSADEURS LATEN HUN HART SPREKEN

Laat je onderwijshart spreken! Met die slogan is de deelprojectgroep Instroom een campagne gestart om te laten zien hoe mooi het onderwijs is. We hebben diverse onderwijsambassadeurs geworven, die elk hun persoonlijke verhaal hebben verteld over waarom zij in het onderwijs werken.

'LAAT JE ONDERWIJSHART SPREKEN' OP LINKEDIN

TALENTPERRON

We zijn goed op weg om ons als onderwijssector te presenteren op het Talentperron van het UWV: een plek waar mensen zich kunnen oriënteren op een nieuwe carrière. De route begint met een bezoek aan het Talentperron, waar je via interactieve zuilen kennismakt met het onderwijs. Ook organiseren we in januari een branchemiddag op het Talentperron – en later workshops en andere manieren om mensen te laten zien hoe mooi het onderwijs is.

PROMOTIE!

In aansluiting op de activiteiten van RAP PO willen wij ook korte filmpjes maken met onderwijsambassadeurs, zij-instromers en andere functionarissen binnen het onderwijs om geïnteresseerden te inspireren voor een baan in het onderwijs.

LERAAR VAN BUITEN

We zijn in gesprek met Leraar van Buiten, een organisatie die speciaal is ingericht om geïnteresseerden voor het onderwijs te werven en ze vervolgens te begeleiden naar een juiste opleiding of een zij-instroomtraject. De manier van coaching voor deze zij-instromers is intensief, persoonlijk en duidelijk. We werken samen met Leraar van Buiten, SchoolpleinNoord en de Noordelijke Educatieve Alliantie aan één plek waar iedereen die geïnteresseerd is in het onderwijs alle informatie over het zij-instroomtraject kan vinden.

NIET ALLEEN WERVEN MAAR OOK BEHOUDEN!

Zoals gezegd is de uitval van startende docenten hoog in Groningen. En we weten dat het niet iedereen in het onderwijs lukt om de balans tussen werk en privé goed te bewaken. Daar willen we wat aan doen.

GEDEGEN INDUCTIETRAJECTEN HELPEN OM STARTERS TE BEHOUDEN

Meer dan 30% van de startende leraren in Groningen verlaat binnen drie jaar het onderwijs. Tegelijkertijd weten we dat een goede begeleiding van startende leraren dat percentage omlaag kan brengen: elke school moet daarom gedegen inductietrajecten ontwikkelen. Vanaf 2024 gaat de inspectie zelfs toezien op de kwaliteit van het

inductietraject. Gelukkig hebben we veel kennis in huis: bij de Lerarenopleiding van de Rijksuniversiteit Groningen is er veel onderzoek gedaan naar inductietrajecten. De Noordelijke Educatieve Alliantie, het samenwerkingsverband van lerarenopleidingen, heeft daarom afgelopen jaar met vertegenwoordigers uit het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs vier modules ontwikkeld die scholen kunnen gebruiken om hun inductietraject te versterken. Ook de RAP heeft bijgedragen aan het ontwikkelen van deze modules.

De eerste stap is het uitvoeren van een gratis schoolscan. Die brengt in beeld hoe het inductietraject op school op dit moment is ingericht en geeft aanbevelingen hoe de begeleiding van starters (nog) beter te maken. De scholen van Opleidingsschool Ommelanden zijn al begonnen met het invullen van de schoolscan. Jouw school ook? Kijk voor meer info op:

www.noordelijke-educatieve-alliantie.nl/inductie

WERK-PRIVÉ BALANS

Van onbalans naar balans. Dat klinkt simpel, maar is het niet. Op veel scholen is er aandacht voor dit thema; een mooie aanvulling daarop zijn de Koerskaarten werk-privébalans. Voor de RAP heeft Career & Live een aantal workshops werk-privéplezier georganiseerd waarbij deze koerskaarten werden gebruikt en waar docenten, HR-medewerkers en leidinggevendenden elkaar ontmoetten! Ook buiten het onderwijs wordt deze tool gebruikt door grote Nederlandse organisaties. Bij deze workshops staat de dialoog centraal, geleid door de stappen op de koerskaarten. Een uitspraak van een van de deelnemers was dat dit een zeer praktische, eenvoudig te implementeren tool was om in te zetten in onderwijsteams. Leuk is het feit dat dit niet alleen nuttig is voor docenten, maar voor alle andere onderwijsmedewerkers!

Tip voor iedereen die beter inzicht in de werk-privébalans wil krijgen: de SWING-vragenlijst is dan een goede optie. De SWING (Survey Werk-thuis Interferentie-NijmeGen) is de enige gevalideerde vragenlijst in de Nederlandse taal om de invloed die werk kan hebben op de thuissituatie te meten, zowel in positieve als negatieve zin. Het is zelfs mogelijk om resultaten te benchmarken. De deelnemers van de workshop hebben ook deze vragenlijst getest en de uitslag ontvangen.

DUURZAME INZETBAARHEID

Ten slotte is duurzame inzetbaarheid een belangrijk thema binnen behoud. Ook hier hebben we ingezet op hoe je de dialoog hierover aangaat en koerskaarten ontwikkeld. Een mooie manier om stil te staan bij relevante vragen rondom dit thema met als doel het vergroten van jouw duurzame inzetbaarheid. Deze kaarten zijn ontwikkeld met steun vanuit het programma Duurzame Inzetbaarheid van het Ministerie van Sociale zaken. Vanuit de RAP hebben we hierover ook een workshop georganiseerd om kennis te maken met de mogelijkheden van deze tool voor de eigen organisatie of op persoonlijk niveau.

SCHOOLPLEINNOORD

HET ONLINE KENNISPLATFORM VAN HET NOORDEN

Het ontwikkelen van een online kennisplatform voor het onderwijs in het noorden van het land is een belangrijk doel in deze RAP-periode. Dit heeft vorm gekregen binnen SchoolpleinNoord, wellicht al bekend als vacaturebank voor het primair onderwijs. SchoolpleinNoord is ontwikkeld vanuit de RAP-regio's voor het po Noord-Nederland. RAP V(S)O & MBO Groningen is vervolgens aangesloten om SPN door te ontwikkelen tot kennisplatform waar mensen die het onderwijs in willen én mensen die al werken in het onderwijs alles over een loopbaan in het onderwijs kunnen vinden.

ARBEIDSMARKT, LOOPBAAN EN PROFESSIONELE ONTWIKKELING

Pijlers binnen SchoolpleinNoord zijn arbeidsmarktvraagstukken aanpakken door samen te werken, kennis delen en het imago van (werken in) het onderwijs versterken. We hebben hard gewerkt om, samen met kwartiermaker Dette Schouten, een doorontwikkeling te realiseren zodat de functionaliteiten van het online kennisplatform uitgebreid kunnen worden. Aan de hand van wensen die opgehaald zijn vanuit de aangesloten scholen is er in het voorjaar van 2022 een plan de campagne gemaakt. Na goedkeuring van het platform V(S)O/MBO Groningen is gestart met de realisatie ervan. SPN fungeert dus niet alleen meer als vacaturebank maar wordt hét platform voor onderwijs in Noord-Nederland waar arbeidsmarkt, loopbaan en professionele ontwikkeling bij elkaar komen. Een mooie ontwikkeling daarin is de inzet van loopbaanadviseurs. Zij zijn vanuit de RAP inmiddels verbonden aan SPN en zorgen ervoor dat geïnteresseerden de juiste informatie ontvangen, coördineren meeloopdagen etc. Hierin liggen nog volop kansen in periode 3.

Op het moment van schrijven is het kennisplatform technisch gerealiseerd. De werkgroep is op de achtergrond content/kennis aan het invoeren en content aan het ophalen via de RAP projectleiders en de NEA. Als er voldoende content is, wordt het platform opnieuw uitgebreid getest. Uiteraard wordt het visuele aspect meegenomen. We hebben volop aandacht voor fotografie die aansluit bij de vernieuwde look & feel van SPN. Begin december is de soft launch'; de preview staat dan online en is gepresenteerd aan de bestuurscommissie die verbonden is aan de RAP. De lancering van het vernieuwde online kennisplatform SPN is bijna een feit!

NETWERK COMMUNICATIE & HR

Er is in periode 2 een communicatienetwerk opgezet. Een aantal communicatieadviseurs van de aangesloten scholen zijn tijdens meetings op de hoogte gehouden van de SPN ontwikkelingen én betrokken bij de voortgang. Tegelijkertijd werden er ook andere interessante thema's gedeeld. Van elkaar leren en inspireren zijn daarin uitgangspunten. We werken allemaal in deze mooie regio, dus er is meer dan genoeg om te delen. Dit netwerk wordt in periode 3 uitgebreid met HR adviseurs, waarin overstijgende thema's volop aan bod komen. De koppeling tussen arbeidsmarkt, loopbaan en professionele ontwikkeling krijgt hierdoor nog meer vorm in Noord-Nederland.

SchoolpleinNoord!

ONTMOET

ANNE GEERT VAN DER NEUT

Anne Geert van der Neut werkt als docent scheikunde op CSG Augustinus in Groningen en maakte een aantal jaren geleden de overstap van bedrijfsleven naar onderwijs.

Na de studie Chemische Technologie ging Anne Geert, geheel in de lijn der verwachting, aan de slag in de chemische industrie. “In het bedrijfsleven was ik al een aantal keren van baan gewisseld, zoekende waar ik nu echt voldoening uit haalde. Ik heb altijd wel veel affiniteit met jongeren gehad, maar toch was het nooit echt in me opgekomen dat het docentschap iets voor mij zou kunnen zijn. Toch bekreep het gevoel me steeds vaker dat dat voor mij wellicht een hele mooie baan zou kunnen zijn. Ik heb een paar scholen aangeschreven en bij het CSG werd ik uitgenodigd voor een gesprek. Dat was vlak voor de zomervakantie. Na de vakantie begon ik als docent NaSK op CSG Kluiverboom.”

**“MOOI OM MEE TE GAAN
IN DE ONTWIKKELINGEN
VAN JONGEREN”**

**VAN BEDRIJFSLEVEN
NAAR ONDERWIJS**

LESBEVOEGDHEID

Anne Geert besloot zijn eerstegraads lesbevoegdheid te halen. “De opleiding duurt eigenlijk een jaar, maar ik heb hier twee jaar over gedaan. Dat was mogelijk en zo hield ik een goede balans in werk, privé en studie. Dat vond ik heel fijn om te merken, er werd heel goed met mij meegedacht vanuit de universiteit. Het was op deze manier heel goed naast mijn werk als docent te doen. Ik vond de opleiding soms wel vrij theoretisch, maar je krijgt meer mee over achtergronden en uiteraard allerlei vaardigheden die je nodig hebt als docent. Die kan ik goed toepassen in de lessen.”

DAGJE MEELOPEN

Geen moment heeft hij spijt van de keuze die hij heeft gemaakt om te gaan werken in het onderwijs. “Dit is mijn vierde jaar en ik ga met heel veel plezier naar mijn werk. Elke dag is anders, de jongeren zijn volop in ontwikkeling, ook op schoolgebied. Ik vind het heel fijn om hen daarbij te helpen. Mijn tip aan mensen die overwegen om in het onderwijs te gaan werken: loop eens een dagje mee, ga eens kijken of het wat voor je is. Zo krijg je al een mooi inkijkje of het wat voor je zou kunnen zijn. En weet dat er heel veel mogelijk is al je echt wilt werken in het onderwijs!”

DOELSTELLING 2

14

**VERSTERKEN
KWALITEIT VAN
HET ONDERWIJS**

15

1. MOET ELKE DOCENT ALLES KUNNEN?

2. KOEN BUITER OVER DIGITALE GELETTERDHEID

3. ANKE DE BOER OVER PASSEND ONDERWIJS

4. RICUS DULLAERT OVER DOORLOPENDE ONTWIKKELING

INLEIDING

Docenten zijn duizendpoten; ze zorgen voor een veilige leeromgeving voor leerlingen, zijn vakexperts, didactisch sterk, toetsontwerpers, een luisterend oor, onderwijsvernieuwers en veel meer. Tegelijkertijd vraagt de maatschappij nog meer van docenten: de digitale geletterdheid en burgerschapsvorming van leerlingen stimuleren, het onderwijs passend en inclusief maken en toch in alle vakken oog blijven hebben voor taal- en rekenvaardigheid.

MOET ELKE DOCENT ALLES KUNNEN?

Een enorm divers beroep dus. Toch dringt de vraag zich op: is het realistisch om van docenten te verwachten dat ze al deze vaardigheden op een hoog niveau bezitten? En, sterker nog, om van beginnende docenten in grote lijnen dezelfde vaardigheden te vragen als van ervaren docenten? Volgens de auteurs van de reeks ‘Professie in perspectief’ niet (Snoek, De Wit & Dengerink, 2020). Op basis van de ideeën van Marco Snoek (in november nog te gast op de GRoninger ONDerwijsdag van de pabo van de Hanzehogeschool) schetsen zij een mogelijke toekomst van het beroep van leraar: een basis in pedagogiek, didactiek en vakinhoud, met daarna mogelijkheden tot specialisatie tot expert: de leraar als pedagogisch expert, curriculumontwikkelaar, onderzoeker, vakdidactisch expert etc. Voordeel van het denken in expertrollen: je kunt als docent kiezen waarin jij je wil ontwikkelen, waar jouw kracht ligt. En ook makkelijk aankloppen bij een collega die expert is op een ander gebied. Dat is niet alleen goed voor de kwaliteit van het onderwijs, maar ook voor het behoud van docenten die zich willen blijven ontwikkelen in het beroep.

DRIE NETWERKEN

Met dit idee in het achterhoofd is de RAP V(S)O & MBO Groningen aan de slag gegaan. De vraag is dan wel: wat moeten docenten in zo’n expertrol kennen en kunnen? Wat is daarnaast nodig in het professionaliseringsbeleid van scholen om dit te ondersteunen? Op basis van een inventarisatie onder schoolbestuurders zijn we gestart met drie groepen om deze vragen te verkennen in drie thema’s:

1 Digitale geletterdheid

2 Passend onderwijs

3 Docent als coach

Ook is in twee sessies verkend wat HR-afdelingen nodig hebben om het strategisch professionaliseringsbeleid te versterken – een wettelijke eis vanaf 2024.

WAARDEVOLLE INZICHTEN

In de werkgroepen bleek al snel dat één uniforme aanpak voor het opzetten van expertrollen niet voor elk thema voor de hand ligt. Per thema zijn er wel waardevolle inzichten opgedaan. De werkgroep rondom digitale geletterdheid heeft, op basis van het werk van Koen Buiten (projectleider Digitale Geletterdheid Openbaar Onderwijs Groningen) een competentieprofiel opgesteld voor de digitaal geletterde docent. In de werkgroep Passend onderwijs is aan de hand van een onlangs verschenen publicatie van Anke de Boer (directeur Onderwijsadvies, onderzoek & kwaliteit Renn 4) eenzelfde soort competentieprofiel besproken. Daarnaast is er een krachtenveldanalyse gemaakt van alle betrokken partijen in en om de school bij dit thema. In het netwerk docent als coach is een start gemaakt met uitwisselen wat er op dit moment rondom dit thema gebeurt op scholen en in lerarenopleidingen.

Waardevolle inzichten, die we meenemen in het vervolg van de RAP. Tegelijkertijd hebben we gemerkt dat je een fundamenteel andere inrichting van het beroep van docent, zoals geschetst wordt in Professie met Perspectief, niet kunt realiseren met een tijdelijke subsidie. Daarvoor is meer nodig; een duurzame samenwerking tussen scholen (waar al heel veel initiatieven lopen op dit gebied) en lerarenopleidingen, ondersteund door tijd en ruimte vanuit het ministerie van OCW. Zaken waar we de komende tijd aan blijven werken!

1 ONTMOET KOEN OVER DIGITALE GELETTERDHEID

2 ONTMOET ANKE OVER PASSEND ONDERWIJS

3 ONTMOET RICUS OVER DOORLOPENDE ONTWIKKELING

ONTMOET KOEN BUITER

‘Digitale geletterdheid in het onderwijs gaat iedereen aan’

“Of elke school een expert digitale geletterdheid krijgt? Dat zou best kunnen. Niet elke docent hoeft expert te zijn in digitale geletterdheid, maar wel basisbekwaam zijn. Daar zijn we op dit moment nog niet, dus heb je sleutelfiguren nodig om dat te stimuleren. Die moeten niet alleen inhoudelijk goed in het onderwerp zitten, maar ook verbinders zijn. Om die brede basisbekwaamheid te krijgen moet we in het onderwijs eerst dezelfde taal spreken.

Wat bedoelen we eigenlijk met digitale geletterdheid? Dan worden kerndoelen en examenprogramma's aangepast en ga je als school kijken hoe je dat invult. Je krijgt een visie op digitale geletterdheid, maar spreekt ook af wat je nodig hebt om die werkelijkheid te maken. Daarnaast voer je het gesprek; welke onderdelen van digitale geletterdheid ga je integreren in vakken en welke onderwerpen bied je apart aan? Ik denk dan bijvoorbeeld aan online privacy, digitaal burgerschap en artificial intelligence. In de RAP zijn we gestart met een regionaal netwerk om dit thema verder te brengen in scholen. Je hebt dan niet alleen de usual suspects nodig, maar ook mensen die vol in de praktijk zitten. Digitale geletterdheid verdient een plek in het schoolplan, de jaaragenda, lesstructuren. Dat laatste is in de RAP nog onvoldoende gelukt. Toch moeten we daar wel naartoe: het integreren.”

Koen Buiten is projectleider digitale geletterdheid bij Openbaar Onderwijs Groningen. Hij ontwikkelde een doorlopende leerlijn digitale geletterdheid van basis- tot voortgezet onderwijs en stimuleert binnen OOG docentprofessionalisering op dit thema.

ONTMOET

ANKE DE BOER

‘Leerlingen met leer- en gedragsproblematiek niet langer zien als uitzondering’

“De werkgroep is gestart met de vraag of het zinvol is om een ‘expert passend of inclusief onderwijs’ in de school te hebben. Om eerlijk te zijn denk ik dat niet. Waar we al vrij snel op uitkwamen, is dat er al heel veel expertise in de school aanwezig is in de vorm van de zorgstructuur. Het onderwijs passend of inclusief maken is niet een kwestie van een expert in de school hebben, maar het vergroten van de competenties van alle docenten.

We willen ernaar toe dat het onderwijs voor deze leerlingen wordt geïntegreerd in het onderwijs, in plaats van dat ze gezien worden als uitzondering op de regel. Tegelijk weten we dat dat als individuele docent heel lastig is. In de lerarenopleidingen is er niet altijd voldoende aandacht voor; uit een krachtenveldanalyse die we in de werkgroep hebben gemaakt blijkt ook hoeveel partijen er binnen en rond school betrokken zijn bij dit thema. Belangrijk is dat je van elkaar weet wat je doet en waar je behoefte aan hebt. Daarin kan regionale samenwerking, zoals in de RAP, heel goed ondersteunend werken. Het moet een ontwikkeling zijn die mensen zelf willen.”

Anke de Boer werkt als Directeur Onderwijsadvies, Onderzoek & Kwaliteit a.i. bij RENN4. Daarnaast is ze als universitair hoofddocent verbonden aan afdeling Orthopedagogiek van de Rijksuniversiteit Groningen.

ONTMOET

RICUS DULLAERT

“Bij professionalisering van leraren denk je misschien niet in eerste instantie aan de lerarenopleidingen. Toch krijgen wij daar een steeds grotere rol in. De lerarenopleidingen leggen een stevige basis voor het beroep. Tegelijkertijd weten we ook dat leraren na het afronden van de opleiding niet uitgeleerd zijn. We zien dat - ook landelijk - de roep om een goede begeleiding van startende leraren en strategisch professionaliseringsbeleid groter wordt. Daarom zijn we een samenwerkingsverband gestart tussen de lerarenopleidingen in het Noorden: de Noordelijke Educatieve Alliantie (NEA). Vanuit de NEA hebben we samen met RAP-regio's en Opleidingsscholen modules ontwikkeld om de begeleiding van startende leraren te versterken: scholen kunnen zich aanmelden voor een schoolscan. Dat is ook wel nodig: in Groningen verlaat meer dan 30 procent van de startende leraren na drie jaar het beroep, het hoogste percentage van Nederland.”

‘Nauwe samenwerking in de regio’

“Voor een goede doorlopende ontwikkeling van leraren werken we nauw samen met scholen: in partnerschappen Samen Opleiden & Professionaliseren, in Groningen in de Groninger Opleidingsschool en Opleidingsschool Ommelanden. In de Regionale Aanpak Personeelstekorten hebben we nu een netwerk waarin de HR-medewerkers nauw betrokken zijn. De komende jaren moeten die verschillende netwerken meer samen gaan werken. Daarbij is het ook spannend wat de landelijke politiek gaat doen: het kabinet zet vol in op samenwerking in de regio. Hoe dat er precies uit gaat zien is nog niet bekend; de Tweede Kamer debatteert erover. Wat al wel duidelijk is is dat we de komende jaren de kans hebben om in Groningen samen te blijven werken aan het aantrekkelijker maken van het beroep van docent.”

Ricus Dullaert werkt bij de Lerarenopleiding van de Rijksuniversiteit Groningen als projectleider van de NEA, het samenwerkingsverband van lerarenopleidingen van NHL Stenden, Hanzehogeschool en Rijksuniversiteit Groningen.

DOELSTELLING 3

22

**HERINRICHTING
ONDERWIJS-
LANDSCHAP**

23

1. BRAINSTORMSESSIES

2. SUGGESTIES VOOR PILOTS

4. ONTMOET YVONNE BEISHUIZEN & AGNES SCHAAFSMA

3. VIER VOORBEELDEN

INLEIDING

Vrijwel iedereen heeft te maken met onderwijs in ons land. In onderwijspagina's in de krant lees je regelmatig dat het huidige onderwijs niet meer aansluit op ontwikkelingen in de toekomst. In een maatschappij waarin de ene na de andere technologische ontwikkeling elkaar in rap tempo opvolgt, klinkt de behoefte aan een nieuw soort onderwijs. Onderwijs wat jongeren vaardig maakt in het omgaan met en ontwikkelen van nieuwe technologieën.

BRAINSTORMSESSIES

Onderwijs zoals we het nu kennen op een andere wijze vormgeven, doe je niet alleen ergens op een zolderkamer achter je laptop. Daarom hebben we mensen uit diverse beroepsgroepen, jong en oud, opgeroepen om mee te denken over het onderwijs van de toekomst. In het pand van het Stadslyceum, in het hart van Groningen met uitzicht op het Forum, hebben we verschillende avonden onder het genot van een pizzapunt en een drankje druk gepraat, getekend en nagedacht over het onderwijs.

Tijdens deze brainstormsessies hebben we deelnemers gevraagd op papier een positieve herinnering van een leermoment uit de schooltijd op te halen. Deze herinneringen werden gedeeld en aspecten die de leerervaringen positief maakten werden benoemd. Daarna maakte ieder voor zich een Mindmap gericht op de centrale vraag: Waaraan moet een ideale schooldag in de toekomst voldoen? Vervolgens zette iedereen de schooldag in een tijdlijn. De verschillende elementen uit deze verschillende 'ideale' schooldagen hebben we benoemd en verzameld.

SUGGESTIES VOOR PILOTS

Keuzevrijheid, projectmatig en betekenisvol werken, gebruik maken van de omgeving, werken buiten de muren van het schoolgebouw en leerlingen laten ontdekken wie zij zijn in relatie tot anderen, is slechts een greep uit de waslijst aan kenmerken die naar boven kwam en waarmee we aan de slag willen.

Na deze pizzasessies hebben we gesproken met docenten en leerlingen. Met de uitkomsten van de sessies in de hand hebben we nagedacht over mogelijke pilots op scholen. Corona heeft het één en ander vertraagd waardoor we nog geen pilots op scholen hebben kunnen draaien, maar ideeën zijn er genoeg.

WE HEBBEN VOORBEELDEN

1 **INVENTARISATIE VAN GEWENSTE VAKKEN**

Maak met een werkgroep een inventarisatie van gewenste vakken die nog niet worden aangeboden. Zoek vervolgens met de werkgroep uit wat de exameneisen zijn en stel een curriculum op. Bied als school leerlingen extra online keuzevakken aan. Leerlingen werken achter de computer aan bijvoorbeeld Spaans, Chinees, Archeologie. Inhoudelijke hulpvragen gaan online. Leerlingbegeleiding door een coach, dit kan bij wijze van spreken iedereen zijn. Laat deze coach de vorderingen bijhouden. Houd intussen contact met de online aanbieders.

2 **STAPPENPLAN VOOR OP SCHOOL**

Maak met een werkgroep een stappenplan voor de school; ga met leerlingen na welke vraag er is in de nabije omgeving. Betrek winkels en bedrijven uit de buurt en laat leerlingen in groepen werken aan een oplossing. De coach helpt en bespreekt welke kennis handig zou zijn en benadert dan de vakdocenten.

3 **ONDERZOEKEN VAN THEMA'S**

Maak met een werkgroep een plan om op thema te werken, bijvoorbeeld 'Klimaat'. Leerlingen werken dan samen aan een project, daardoor is het mogelijk om onderwerpen te clusteren. De verschillende secties bespreken of ze onderwerpen kunnen koppelen aan hun vak, hun curriculum en op welk niveau ze kunnen meedoen. Door het thema vanuit verschillende kanten te benaderen leren leerlingen 'alles' over het desbetreffende thema. Als je binnen het thema Klimaat gebruik maakt van grafieken, kan dat ook weer inhaken op vaardigheden voor aardrijkskunde en wiskunde, etc.

4 **KENNIS / LEEFTIJD CURRICULUM**

Stel met een werkgroep een curriculum voor een in leeftijd gevarieerde groep leerlingen op. Bepaal in dat curriculum welke kennis aan welke leeftijd geleerd moet worden en maak in het curriculum ook ruimte voor oudere leerlingen die jonge leerlingen onderwijzen. (Bepaal wat zij moeten kunnen onderwijzen). Dit kan in de vorm van een project maar er kan ook gedacht worden aan bepaalde vakken waarbij leerlingen onderdelen mogen onderwijzen (onder leiding van een vakdocent).

Ontwikkelingen razen voort. Laten we er dus voor zorgen steeds actueel en betekenisvol onderwijs aan te bieden. Ons is gebleken dat als je de tijd neemt om jong en oud, mensen binnen en buiten het onderwijs eens goed in gesprek te laten gaan met elkaar, je binnen een paar avonden de mooiste uitvoerbare ideeën boven water haalt. Iets om ook in de toekomst met enige regelmaat te blijven doen. We hopen deze methode ook in de volgende periode van RAP voort te kunnen zetten!

ONTMOET

YVONNE BEISHUIZEN

& AGNES SCHAAFSMA

Agnes Schaafsma is directeur-bestuurder van het Hogeland College en lid van de bestuurscommissie van RAP V(S)O & MBO Groningen.

Yvonne Beishuizen is voorzitter College van Bestuur RENN 4, voorzitter SchoolpleinNoord en lid van de bestuurscommissie van RAP V(S)O & MBO Groningen.

“De huidige manier waarop we het onderwijs hebben georganiseerd daagt uit tot een andere benadering. We zien dat het onderwijs niet aantrekkelijk genoeg is voor voldoende nieuw personeel. Er zijn daarnaast ook kwalitatieve uitdagingen, zoals bereikbaarheid van het onderwijs, basisvaardigheden en mentale gezondheid. Anders organiseren stond centraal binnen de RAP periode 2 en ook in periode 3 is dat een belangrijk thema”, vertelt Yvonne.

ONDERWIJS OP AFSTAND

“Ik denk ook meteen aan alle uitdagingen waar het onderwijs voor kwam te staan tijdens de meerdere lockdowns die er geweest zijn wegens het coronavirus in deze periode. Het is ontzettend knap hoe we binnen het onderwijs in zo’n korte tijd hebben weten te schakelen van fysiek naar online. Digitaal onderwijs, wat heeft het een impact gehad op ons allemaal; niet alleen als je werkzaam bent in het onderwijs, maar ook als leerling, student, ouder. Het was een zware tijd voor heel veel mensen. Naast de moeilijke periode die velen hebben gehad heeft het ons veel kennis opgeleverd”, aldus Agnes.

**“ER ZIJN ZOVEEL GOEDE
ONTWIKKELINGEN IN
DEZE REGIO.”**

**ONTWIKKELEN
REGIODEAL MET
MINISTERIE OCW**

CONCRETE RESULTATEN

Agnes vervolgt: “Het is best lastig om concreet aan te tonen wat er gerealiseerd is tijdens de RAP periode 2 door de werkgroep op het gebied van anders organiseren. Het is immers ook een verantwoordelijkheid van het hele onderwijs. Ik vind het mooi dat er meerdere samenwerkingen zijn ontstaan binnen de onderwijsketen in het Noorden, dat er veel initiatieven zijn getoond, middelen ontwikkeld, werkgroepen in het leven zijn geroepen. Er zijn zoveel goede ontwikkelingen in deze regio, dat vraagt om een goede onderlinge afstemming zodat je uiteindelijk samen écht verschil kunt maken.”

SIGNALEREN WAT WE NODIG HEBBEN

SchoolpleinNoord ontwikkelt zich tot een netwerkorganisatie met onder andere een kennisplatform van Noord-Nederland. “Het wordt daarmee steeds meer een gesprekspartner die de stem van het onderwijs uit de drie noordelijke provincies landelijk ter tafel brengt. Op deze wijze kan SPN mogelijk een rol spelen bij het ontwikkelen van een zogenaamde regiodeal met het ministerie van OCW om specifiek datgene dat het onderwijs in Noord-Nederland nodig heeft over het voetlicht te brengen. Een mooi vervolg voor de 3e periode van de RAP”, besluit Yvonne.

4 TIJDLIJN RAP

2021

APR

Ontwikkeling huisstijl RAP
V(S)O & MBO Groningen

MEI

LinkedIn pagina RAP
in de lucht: versterkt de
zichtbaarheid!

SEP

Deelprojectleiders starten met
werven werkgroepleden, acties
worden uitgezet

OKT

Coronamaatregelen op
scholen worden weer
aangescherpt

Looproutes, handen wassen,
mondkapjes...

NOV

Nederland in
lockdown, onderwijs
weer volop digitaal

DEC

Een extra week kerst-
vakantie, iedereen is
zoveel mogelijk binnen

De geplande Meet &
Greet bij Harens Lyceum
gaat over op online

2022

JAN

Yes! De scholen
gaan weer open!

Nieuwe onderwijsministers!

Dennis Wiersma voor po/vo,
Robbert Dijkgraaf voor mbo/
hbo/wo

FEB

Na de online open dagen
VO scholen, toch wat fysieke
oriëntatie ontmoetingen

Fijn voor de groep 8'ers!

Instroom personeel
organiseert meeloop-
dagen voor wellicht nieuwe
docenten

APR

Fysieke cursus Werk-privé
balans vanuit RAP

Handen schudden?
Aarzelend gebeurt het!

Platform V(S)O & MBO
Groningen geeft groen
licht voor doorontwikkeling
SchoolpleinNoord!

MEI

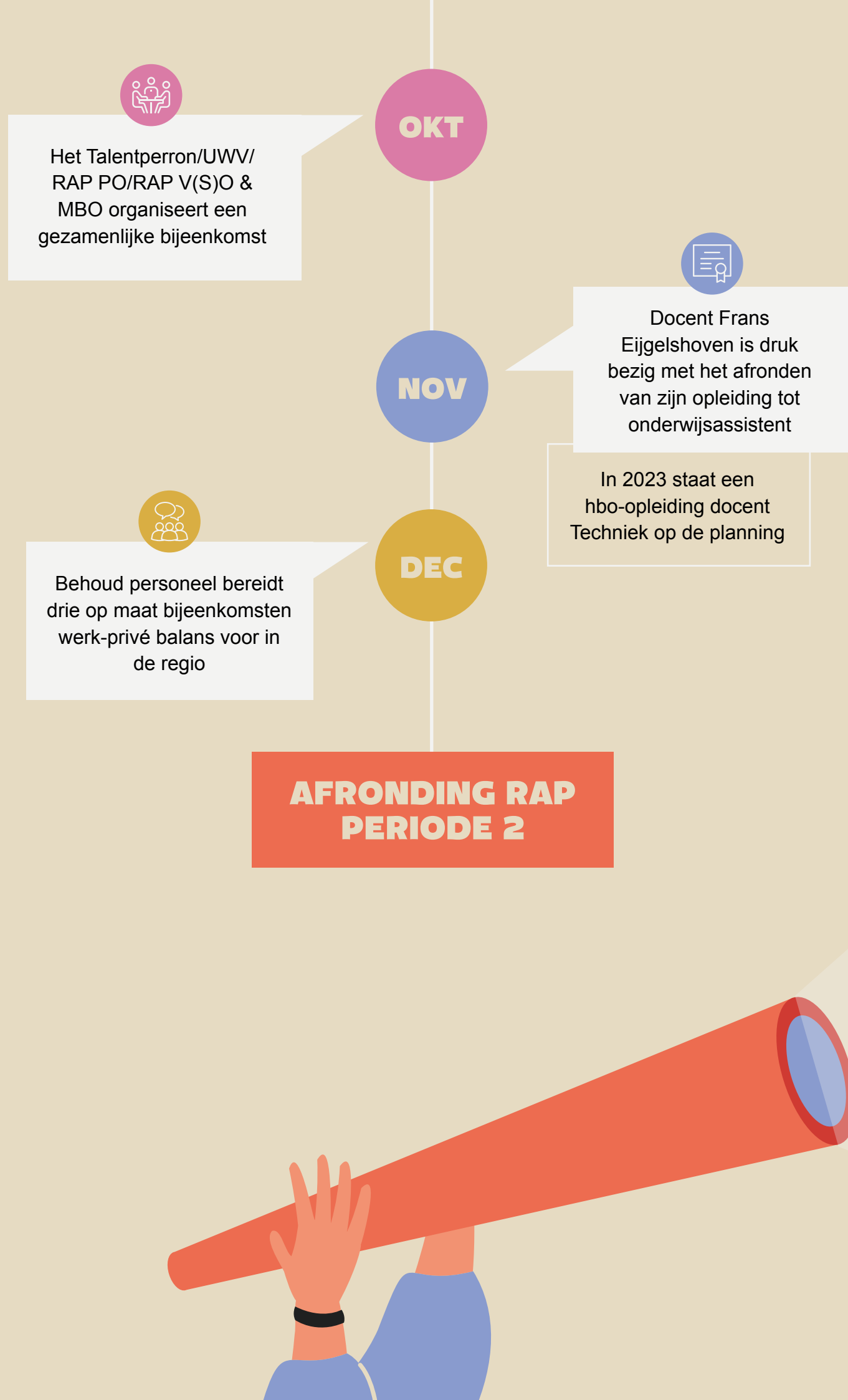
JUN

Verruimende regelingen van
toepassing in de zak/slaag
examenregeling

SEP

Keihard werken aan
doorontwikkeling
SchoolpleinNoord 2.0

Loopbaanadviseurs worden
vanuit RAP verbonden aan
SPN

NAWOORD

VAN 2 NAAR 3 IN 2023

Er zijn al mooie dingen bereikt en goede samenwerkingen ontstaan de afgelopen jaren vanuit RAP V(S)O & MBO Groningen. Gelukkig hebben we de kans om een aantal onderwerpen voort te zetten. Daarnaast pakken we nieuwe thema's aan in de periode van RAP 3 die tot augustus 2023 gepland staat.

Het hogere doel blijft gelijk; we willen bijdragen aan een positief imago van werken in het onderwijs. Om dit te bereiken hebben we een goede samenwerking binnen het gehele Noordelijke onderwijslandschap nodig, evenals een ontsluiting van informatie over werken in het onderwijs. We stellen onszelf ook ten doel om, door middel van een noordelijk strategisch personeelsbeleid, te komen tot een goede aanpak van de kwantitatieve en kwalitatieve personeelstekorten.

We dagen onszelf tegelijkertijd uit tot OMDENKEN. Innoveren in het onderwijs, het anders organiseren van het onderwijs, de structuren, de functies en het benutten van externe expertise.... mooie voorbeelden te over. We zullen daarbij onderzoeken, uitwerken en ook DOEN. Diverse pilots gaan antwoorden uit de praktijk opleveren. Innoveren vraagt om ontmoeting en gelukkig kan dat weer!

De betrokken partijen hebben er zin in. We stropen de mouwen op en gaan ervoor! De eerste ontmoeting is gepland in januari 2023.

WE WENSEN IEDEREEN EEN PRACHTIG, INNOVATIEF EN LEERZAAM 2023 TOE!

WERKGROEP RAP 3

COLOFON

Vormgeving

Maud Duijn (Studio Kid)

Redactie

Marlieke Engelen

Ricus Dullaert

Anja Koning

Jolanda Bolt

Ans Koster

Gerda Oedzes

Anita Kolsters

Marcèle Westerdijk

Met medewerking van

Renate Kamp

Tinette de Boer

Anne Geert van der Neut

Frans Eijgelshoven

Koen Buitter

Anke de Boer

Yvonne Beishuizen

Agnes Schaafsma

Groningen, december 2022

**Regionale Aanpak Personeelstekort onderwijs
V(S)O & MBO - Provincie Groningen**

RAPPORTAGE

